

Mottagare

Barn- och utbildningsnämnden

Uppdrag. Lokalbehov Västerhejde skola

Förlag till beslut

- Förvaltningen får i uppdrag att gå vidare med planering och framtagande av bygglovshandlingar för ansökan om bygglov för en permanent alternativt tidsbegränsad utbyggnad av Västerhejde skola
- Förvaltningen får i uppdrag att se över alternativa lösningar för Västerhejde skola ifall att överklagan från Försvarmakten bifalles och att bygglov inte bedöms kunna beviljas.

Sammanfattning

Västerhejde skola står inför ett avgörande vägval då det tidsbegränsade bygglovets för den tillfälliga paviljongen löper ut 2027. Med anledning av nämndens beslut att avbryta planerna på en ny tvåparallellig skola inom Visborgsområdet, har förvaltningen genomfört en förstudie för att ersätta paviljonglösningen med en permanent byggnad på skoltomten i Västerhejde.

Trots att Miljö- och byggnämnden beviljat förhandsbesked för nybyggnation, har Försvarmakten överklagat beslutet med hänvisning till risk för skada på riksintresset för totalförsvaret. Överklagan ligger nu hos Länsstyrelsen Gotland för prövning, och Region Gotland har till den 3 september 2025 att inkomma med yttrande.

Förvaltningen fortsätter parallellt att:

- Planera bygglovshandlingar för permanent eller tidsbegränsad utbyggnad
- Bemöta Länsstyrelsens bedömning av Försvarmaktens överklagan
- Utredda alternativa lösningar om bygglov inte beviljas

Om ingen lösning kan genomföras riskerar cirka 120 elever att stå utan plats på Västerhejde skola efter 2027. Ärendet är av stor strategisk betydelse och nämnden kommer fortlöpande informeras om utvecklingen.

Ärendebeskrivning

Enligt tidigare beslut (BUN 2024-02-06 §13) gavs förvaltningen i uppdrag att

gå vidare med att ersätta tillfällig paviljongslösning med permanent byggnad på skoltomten i Västerhejde. Västerhejde skola står inför en nödvändig förändring, på grund av att det tidsbegränsade bygglovet för paviljongen (den så kallade gröna längan) löper ut 2027.

Tidigare beslut om framtida nybyggnation av en ny två-parallellig skola inom Visborgsområdet (VVV-skolan, Västerhejde, Vibble, Visborg) har reviderats av nämnden. Beslutet är att det inte längre är aktuellt att planera för en nybyggnation inom Visborgsområdet. Anledningen är minskat elevunderlag, osäkerhet kring Visborgsområdets utbyggnad samt rådande ekonomiska läge.

Med anledning av det reviderade beslutet har förvaltningen genomfört en förstudie för att se över möjligheten att ersätta tillfälliga paviljonglösningar med en permanent byggnad på skoltomten i Västerhejde. Utredningens resultat finns beskrivet i förstudierapport från 25-03-01 och tjänsteskrivelse daterad 2025-04-10.

Förstudie är redovisad för BUN och förhandsbesked för permanent byggnad har sökts på inrådan från bygglovsenheten. Området ligger inom Försvarmaktens riksintresse tillhörande "*Påverkansområde buller eller annan risk*" vilket kan påverka möjligheterna att kunna bygga en ny skolbyggnad vid Västerhejde skola. Försvarmakten har också inkommit med ett yttrande i ärendet (FM2025-7136:3, MBN 2025/294), där de motsätter sig att positivt förhandsbesked ges för åtgärden tillbyggnad av skola. Detta med anledning av risk för påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del.

Miljö- och byggnämndens beslut i ärendet MBN 2025/294, togs 2025-06-23 och beslutet blev till sökandens fördel. Miljö- och byggnämnden beslutade att bevilja ansökan om förhandsbesked för nybyggnad av skolbyggnad med stöd av 9 kap. 17 § plan- och bygglagen (SFS 2010:900).

Försvarmakten har motsatt sig ansökan med hänvisning till att en permanent skolbyggnad kan medföra risk för påtaglig skada på riksintresset. Samhällsbyggnadsförvaltningen gör bedömningen att den aktuella åtgärden inte kan anses medföra påtaglig skada på riksintresset. Mot denna bakgrund bedömer förvaltningen att ansökan är förenlig med 3 kap. 9 § miljöbalken och 2 kap. 2 § PBL och ska beviljas.

- Förhandsbeskedet gäller enligt 9 kap. 39 § PBL, endast om bygglov för åtgärden söks inom två år efter det att beslutet om förhandsbesked vunnit laga kraft.
- Förhandsbeskedet innebär enligt 9 kap. 39 § PBL inte att åtgärden får påbörjas

Beslutet skulle ha vunnit laga kraft när överklagandetiden löpt ut, vid 7 augusti, under förutsättning att beslutet inte överklagats. Beslutet har dock inte vunnit laga kraft eftersom Försvarmakten valt att överklaga miljö- och byggnämndens beslut till Länsstyrelsen. Försvarmakten beviljades anstånd att

inkomma med grunder och yrkanden till den 22 augusti 2025 men överklagan FM2025-7136:6, inkom redan under vecka 33 till miljö- och byggnämnden.

Försvarsmakten formulerar följande i sitt yrkande; *"Försvarsmakten yrkar i första hand att det överklagade beslutet upphävs. I andra hand yrkas att det upphävs och återförvisas för förnyad handläggning."*

"Försvarsmakten anser därför att det överklagade beslutet om förhandsbesked i första hand ska upphävas. I andra hand anses att beslutet ska upphävas och ärendet återförvisas till nämnden för förnyad handläggning med utgångspunkten att pröva om åtgärden kan tillåtas genom tillfälligt bygglov."

Tillkommande i underlaget är den sista meningen, *"..att pröva om åtgärden kan tillåtas genom tillfälligt bygglov"*. Huruvida detta är en framkomlig väg eller inte och hur det kan komma att påverka ärendet får det fortsatta utredningsarbete påvisa.

Överklagan finns att läsa i sin helhet som en del av beslutsunderlagen i detta ärende. Överklagan ligger nu vid Länsstyrelsen Gotland för bedömning och region Gotland ges tillfälle att yttra sig i ärendet. Yttrande ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast den 3 september 2025.

Förvaltningen kommer att under vecka 34 genomföra möte tillsammans med teknikförvaltningen och regionjurist för att göra en bedömning av hur yttrandet kan bemötas.

Under handläggningstiden så fortsätter förvaltningens arbete men bör delas upp i följande delar;

- Fortsatt planering och framtagande av bygglovshandlingar för permanent alternativt tidsbegränsad utbyggnad av Västerhejde skola.
- Bemöta Länsstyrelsens bedömning och beslut av Försvarsmaktens yttrande
- Se över alternativa lösningar för Västerhejde skola om Försvarsmaktens yttrande bifalles och bygglov inte bedöms kunna beviljas. Om en utbyggnad inte kan genomföras, kan i nuläget ca 120 elever, vilket är ca 50 % av skolan, inte beredas plats på Västerhejde skola efter 2027.

Nämnden kommer kontinuerligt delges information i ärendet.

Bedömning

Planeringsarbetet bör fortsätta men delas upp i delar enligt följande;

- Fortsatt planering och framtagande av bygglovshandlingar för permanent alternativt tidsbegränsad utbyggnad av Västerhejde skola.
- Se över alternativa lösningar för Västerhejde skola om överklagan bifalles och bygglov inte bedöms kunna beviljas. Förslaget att ersätta

tillfälliga paviljonger med en permanent skolbyggnad i Västerhejde bedöms ha positiva effekter ur flera perspektiv.

Organisatoriskt

En permanent skolbyggnad är viktigt för grundskolans spridda skolorganisation. Bedöms skapa stabilitet och förbättra planeringsförutsättningarna för såväl förvaltningen som för den ansvariga politiska ledningen

Ekonomi

Ur ett ekonomiskt perspektiv bedöms åtgärden ligga inom ramen för nämndens investeringsprognos och behov

Barnrätt

Ur ett barnrättsperspektiv stärker åtgärden barns rätt till en trygg, säker och långsiktigt hållbar lärmiljö i enlighet med barnkonventionen. En permanent lösning skapar stabilitet i barnens skolgång och möjliggör en bättre anpassad pedagogisk miljö.

Medarbetare

Ur ett medarbetarperspektiv innebär en ny skolbyggnad förbättrade arbetsmiljöförutsättningar och långsiktig planeringsstabilitet för skolans personal.

Landsbygd

Ur ett landsbygdsperspektiv är satsningen ett viktigt ställningstagande för att bevara och utveckla samhällsservice i Västerhejde, vilket stärker ortens attraktivitet och bidrar till en levande landsbygd.

Förvaltningen ser därmed att åtgärden är förenlig med regionens mål om likvärdig utbildning, god arbetsmiljö och hållbar utveckling för hela region Gotland.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteskrivelse 2025-08-15

Försvarsmaktens yttrande FM2025-7136:3 2025-03-20

Protokoll Miljö- och byggnämnden MBN 2025-06-23 §132

Försvarsmaktens komplettering av överklagande av förhandsbesked för nybyggnad av skolbyggnad på fastigheteten Västerhejde Nygårds 3:1 FM2025-7136:6 2025-08-13

Länsstyrelsen Gotland Underrättelse inför beslut, 3145-2025

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Torsten Flemming
Utbildningsdirektör

Bo Eriksson
Avdelningschef stöd och utveckling